

فصل سوم: درس یازدهم | رشد و پیشرفت اقتصادی

✂ اندیشمندان کشور ما به فکر دستیابی به یک

الگوی بومی برای پیشرفت‌اند. این الگو باید با شرایط

← سازگار باشد، تا بتواند راه روشنی را پیش پای مردم کشور قرار دهد.

الگوی پیشرفت اسلامی- ایرانی ← آغاز حرکتی مستمر و بلندمدت است، برای دستیابی به یک الگوی پیشرفت بومی که با فرهنگ ما سازگاری داشته باشد.

برای تفکر و تمرین

۱. فرض کنید کل اقتصاد کشور ما از دو شرکت تولیدی بزرگ تشکیل شده باشد. مجموع ارزش تولیدات سال جاری شرکت اول برابر با یک میلیارد تومان و مجموع ارزش تولیدات سال جاری شرکت دوم، برابر با ۵۰۰ میلیون تومان است. با توجه به این دو فرض به سؤالات زیر پاسخ دهید:

تولید ناخالص داخلی اسمی کشور، برای سال جاری چقدر است؟

میلیون $1/500 = 500$ میلیون + ۱ میلیارد

اگر سهم هر کدام از شرکت‌ها در تولید ناخالص داخلی ثابت و مطابق با نسبت تولیدات آن‌ها برای سال جاری باشد و نیز اگر اقتصاد کشور از سال قبل تا امسال ده درصد رشد داشته باشد، ارزش اسمی تولیدات هر دو شرکت را برای سال قبل، محاسبه کنید.

$$\text{شرکت A} \quad \text{تولید سال قبل شرکت A} \quad 909 \text{ میلیون} \Rightarrow \frac{X}{100} \mid \frac{1,000,000,000}{100 + 10} \Rightarrow \frac{\text{تولید سال جاری}}{\text{عدد رشد} + 100} \mid \text{تولید سال قبل}$$

$$\text{شرکت B} \quad \text{تولید سال قبل شرکت B} \quad 454 \text{ میلیون} \Rightarrow \frac{X}{100} \mid \frac{500,000,000}{100 + 10} \Rightarrow \frac{\text{تولید سال جاری}}{\text{عدد رشد} + 100} \mid \text{تولید سال قبل}$$

۲. کدام یک از موارد زیر صرفاً نشان‌دهنده رشد اقتصادی است و کدام یک، نشان‌دهنده پیشرفت اقتصادی کشور است؟

افزایش درآمد هر یک از کارکنان و کارگران شرکت‌ها ← رشد

نزدیک شدن سهم دهک اول از کل درآمد کشور به دهک دهم ← پیشرفت

افزایش درآمد خریداران کالاها و محصولات تولید شده ← رشد

افزایش میانگین سال‌های تحصیلی کارمندان شرکت‌ها ← پیشرفت

فصل سوم: درس یازدهم | رشد و پیشرفت اقتصادی

تحلیل کنید.

۱. چه تفاوتی بین رشد و توسعه و پیشرفت وجود دارد و برای هر کدام چه شاخص‌هایی وجود دارد؟

ویژگی‌های رشد، توسعه و پیشرفت در یک نگاه		
پیشرفت	توسعه	رشد
- اصطلاح پیشرفت انتخاب بسیاری از نخبگان و اندیشمندان است. (از جمله کشورها)	- توسعه در کنار افزایش تولید بر تغییرات و تحولات کیفی دلالت دارد.	- رشد صرفاً به معنای افزایش تولید است.
- برای مفهوم پیشرفت، الگوی واحدی برای تمام کشورها توصیه نمی‌شود.	- توسعه یک مفهوم کمی - کیفی است.	- هر رشدی را نمی‌توان توسعه دانست.
- برای مقایسه بهتر کشورها استفاده از شاخص، پیشرفت منطقی‌تر است.	- مفهوم توسعه شامل رشد نیز می‌شود.	- رشد در کوتاه‌مدت به دست می‌آید.
- شاخص پیشرفت باتوجه به عوامل جغرافیایی - تاریخی، سیاسی و ... در نهایت زمان و مکان تعیین می‌شود.	- توسعه یک فرآیند بلندمدت است.	- افزایش تولید واقعی در یک دوره معین نسبت به دوره قبل رشد است.
	- هر افزایش تولیدی، توسعه نیست.	

☞ به طور خلاصه می‌توان گفت: رشد به معنای افزایش تولید و مفهومی کمی است اما پیشرفت فقط محدود به رشد کمی (افزایش تولید) نیست و ابعاد دیگری نیز دارد. مانند وضعیت توزیع ثروت و درآمد، شاخص‌های توسعه انسانی و ...

☞ برای اندازه‌گیری رشد از شاخص‌هایی مانند ← درآمد سرانه، تولید ناخالص داخلی و تولید ناخالص ملی استفاده می‌شود.

☞ برای اندازه‌گیری شاخص توسعه می‌توان از ← سن امید به زندگی، دسترسی به آب سالم، نرخ مرگ و میر نوزادان و ... استفاده کرد.

☞ برای اندازه‌گیری شاخص پیشرفت می‌توان از ← بهبود فضای کسب و کار، عدالت اجتماعی، عدالت اقتصادی و ... استفاده کرد.

۲. از نظر شما چه رابطه‌ای میان پیشرفت اقتصادی یک کسب و کار و پیشرفت اقتصاد ملی وجود دارد؟

این دو با هم رابطه مستقیم دارند.

فصل سوم: درس یازدهم | رشد و پیشرفت اقتصادی

تعاریف و اصطلاحات

- ۱- قدرت تولید ← این افزایش در گرو افزایش قدرت تولید شرکت‌های تولیدی و سازوکارهای مناسب برای ایجاد کسب و کار و دادوستدهای مناسب است.
- ۲- رشد و پیشرفت ← نقطه مقابل رکود است.
- ۳- ویژگی‌های کشورهای پیشرفته ← درآمد و تولیدی بالایی دارند، درآمد به صورت عادلانه تر توزیع شده، تعداد بیکاران کم است، در برابر شوک‌های اقتصادی، قدرت مقاومت دارند؛ از ثبات نسبی قیمت‌ها و بازارها برخوردارند؛ می‌توانند در شرایط بحرانی نیازهای اولیه خود را تأمین و حتی مازاد آن را صادر کنند.
- ۴- مهم‌ترین مؤلفه‌های پیشرفت ← رشد اقتصادی، شاخص‌های توسعه انسانی و شاخص توزیع عادلانه درآمد.
- ۵- رشد اقتصادی ← اگر در جامعه‌ای میزان واقعی تولید در دوره‌ای معین نسبت به دوره قبل افزایش یابد، می‌گوییم در آن جامعه رشد صورت گرفته است.
- ۶- معنای رشد ← رشد به معنای افزایش تولید است. بنابراین مفهومی کمی است.
- ۷- افزایش ظرفیت تولید ← کشورها معمولاً با سرمایه‌گذاری بیش تر یا به کارگیری روش‌های بهتر و فناوری مناسب‌تر، ظرفیت تولیدی خود را افزایش می‌دهند.
- ۸- منشأ رشد اقتصادی ← یکی از عوامل منشأ اقتصادی، افزایش در منابع و عوامل تولید است.
- ۹- پیامد رشد اقتصادی ← کشور را قادر می‌سازد کالاها و خدمات بیش تری تولید کند.
- ۱۰- اندازه‌گیری رشد ← اقتصاددانان برای اندازه‌گیری رشد به میزان رشد تولیدات یک کشور در طول سال می‌نگرند.
- ۱۱- تولید ناخالص داخلی ← تولید ناخالصی یک کشور (GDP) ارزش پولی همه کالاها و خدمات نهایی تولیدشده در داخل مرزهای یک کشور در طول یک سال است.
- ۱۲- پنج کلید واژه تولید داخلی ← (۱) ارزش پولی (۲) همه کالاها و خدمات (۳) نهایی (۴) درون مرزهای کشور (۵) در یک سال
- ۱۳- ارزش پولی ← ارزش تمام تولیدات (کالا و خدمات) را با پول محاسبه می‌کنیم.
- ۱۴- تولید نهایی ← برای اندازه‌گیری تولید ناخالص داخلی، تنها کالا و خدمات نهایی را در نظر می‌گیریم، نه محصولات واسطه‌ای را.
- ۱۵- داخل مرزهای یک کشور ← تولید ناخالص داخلی، تولیداتی که در داخل مرزهای یک کشور تولید می‌شود را اندازه‌گیری می‌کند، صرف‌نظر از این که چه شهروندی آن را تولید کرده است.
- ۱۶- در یک سال ← تولید ناخالص داخلی تنها شامل کالاها و خدمات نهایی تولید شده در یک سال تقویمی از اول فروردین تا پایان اسفند است. این مقدار شامل فروش اقلام باقی‌مانده از سال قبل نمی‌شود.
- ۱۷- مواردی که در تولید ناخالص داخلی محاسبه نمی‌شوند ← (۱) کار بدون دستمزد (۲) خرید و فروش کالاهای دست دوم (۳) تولیدات اقتصاد زیرزمینی، غیرقانونی و قاچاق
- ۱۸- محاسبه تولید ناخالص داخلی (اسمی) ← برای محاسبه تولید ناخالص داخلی (اسمی)، مجموع ارزش کالاهای تولید شده کشور را در یک سال محاسبه می‌کنیم.
- ۱۹- نرخ رشد تولید ناخالص داخلی ←

$$\text{نرخ رشد تولید ناخالص داخلی} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی سال قبل} - \text{تولید ناخالص داخلی سال جاری}}{\text{تولید ناخالص داخلی سال قبل}} \times 100$$

- ۲۰- شاخص دهک‌ها ← از شاخص‌های سنجش وضعیت توزیع درآمد است.
- ۲۱- استفاده از شاخص دهک‌ها ← در برخی گزارش‌های اقتصادی از شاخص دهک‌ها به منظور نشان دادن پیشرفت در زمینه عدالت اقتصادی استفاده می‌کنند.
- ۲۲- شاخص توزیع درآمد ← با محاسبه نسبت دهک دهم به دهک اول به دست می‌آید.

$$\text{شاخص توزیع درآمد} = \frac{\text{دهک دهم}}{\text{دهک اول}}$$

- ۲۳- شاخص توسعه انسانی ← یکی از شاخص‌های رایج جهانی برای اندازه‌گیری پیشرفت‌های اقتصادی کشورهای گوناگون، شاخص توسعه انسانی (HDI) است.

- ۲۴- مؤلفه‌های شاخص توسعه انسانی ← (۱) میزان امید به زندگی در بدو تولد (۲) میانگین سال‌های تحصیل (۳) سرانه درآمد ناخالص ملی
- ۲۵- شاخص‌های ارزیابی پیشرفت ← (۱) مبارزه با فساد (۲) بهبود فضای کسب و کار (۳) رشد علم و فناوری (۴) موضوعات محیط زیستی
- ۲۶- الگوی بومی پیشرفت در کشور ما ← این الگو با شرایط فرهنگی، اقلیمی و تاریخی کشور ما سازگار است.
- ۲۷- الگوی پیشرفت اسلامی-ایرانی ← این الگو آغاز حرکتی مستمر و بلندمدت است برای دستیابی به یک الگوی پیشرفت بومی که با فرهنگ ما سازگاری داشته باشد.